

РОЗДІЛ I ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

ЦЕ МОЯ КРАЇНА!

Бути українцем — значить пишатися своєю Вітчизною. І нам є чим пишатися. Ми пишаємося красою української природи, древніми традиціями і мудрістю предків, найбагатшою культурною спадщиною, що нам дісталася, славними сторінками вітчизняної історії.

Ми пишаємося й тим, що будуємо незалежну державу і духовно «повертаємося» у родину народів Європи, виконуючи заповітну мрію багатьох поколінь українських патріотів.

Бути українцем — значить беззавітно вірити в Україну, як вірили в неї генії і безстрашні захисники українського народу.

Така віра робить людину щасливою від свідомості того, що вона разом зі своїм народом, що вона — частка його загального життя і служить своїй Батьківщині.

ЗЕМЛЯ НЕПОВТОРНИХ ПЕЙЗАЖІВ

- Україна славиться безкрайними степами, густими лісами, величними горами, повноводими ріками та неозорими полями пшениці, що колоситься. Неповторність її ландшафтам додають голови соняшників, що повертаються слідом за сонцем, полум'яніючі грона осінньої калини, задумливо схилені над гладінню ставків верби, тіністі вишневі сади, гнізда білосніжних лелек над сільськими хатами.

- Любов до Батьківщини завжди починається з живого почуття любові до рідної природи, із прихильності до тієї землі, на якій ти виріс, до звичного оточення і знайомого з дитинства пейзажу.

- Україна — країна дивних краєвидів. Для її ландшафту характерне м'яке сполучення невисоких гір із широкими і родючими рівнинами, сприятливими для землеробства. Низовини в багатьох регіонах чергуються з височинами, найбільшою з яких є Придніпровська височина, яка розташована в межиріччі Дніпра та Південного Бугу. У південносхідній частині прилягаюча до Дніпра височина розділяється на окремі кряжі, «гори» — Каневські, Трахтемирівські та Бучацькі.

- Низький лівий берег Дніпра вкритий луками, лісами та болотами, тут багато староріччя та мальовничих озер. Надзвичайний за своєю

Кримські гори

Засніжений ліс
(Карпати)

Морське
узбережжя

красою регіон України — Поділля — також розташований на височині, помережаній глибокими долинами численних рік і річечок. На Поділлі знаходяться найдовші у світі карстові печери.

- Ніби охороняючи багаті та щедрі українські землі, височать гірські пасма Карпат — на заході та Кримських гір — на півдні країни.

- Ніжна та лірична, неначе пісня, природа нашої країни приваблює своєю красою і нескінченною розмаїтістю природних зон, що змінюють одна одну,— від вологих і болотистих хвойних лісів Полісся до сухих степів Причорномор'я і вічнозелених субтропиків Південного берега Криму. У кожному її куточку прихована неповторна краса, а кожен ландшафт наділений тільки йому властивим незабутнім обличчям, власною душею.

ЩЕДРО ОБДАРОВАНА ПРИРОДОЮ

- Природа щедро обдарувала Україну: найродючіші в світі ґрунти, сприятливий клімат, багаті поклади корисних копалин, повноводі ріки, ліси з цінними породами дерев, зручний для прокладення доріг і ведення сільського господарства ландшафт, ласкаві моря, невисокі гори, багатий рослинний і тваринний світ.

- У наші дні природні багатства України вже далеко не так невичерпні і потребують дбайливого ставлення до себе і надійного захисту з боку суспільства і держави. Наука веде напружений пошук шляхів підтримання рівноваги між техногенною цивілізацією і живою природою. Від розв'язання цієї проблеми залежить майбутнє не тільки нашого народу, але й усього людства.

- Майже половина території України, особливо її центральні та південні регіони, розташована на винятково родючих ґрунтах — чорноземах, краще від яких для ведення сільського господарства годі й шукати. В Україні знаходиться близько чверті чорноземів нашої планети.

«НАКРИТИЙ СТИЛ»

- Більша частина поверхні України являє собою хвилясту рівнину, що складається з окремих височин і низовин. Ця рівнина нагадує

Карпати восени

накритий стіл, кришка якого злегка нахилена з півночі на південь і до долини Дніпра.

- З глибокої давнини люди селилися на цих багатих і родючих землях, зручних для ведення сільського господарства і помережаних ріками, які служили основними транспортними магістралями. Через Україну проходили найважливіші торговельні шляхи, тут здійснювалися культурні, політичні та релігійні контакти між найрізноманітнішими, не схожими одне на одного народами і цивілізаціями. Однак така «відкритість» українських земель зіграла й негативну роль. З півночі, заходу та сходу не існувало ніяких природних перешкод, які могли б зупинити загарбників, котрі бажали прибрати до рук «накритий стіл».

- Українці — спадкоємці традицій найдавнішої землеробської культури, що сягають у давнину аж до кам'яного століття. Споконвіку наш народ із глибокою повагою ставився до землі, звертаючись до неї як до матері й годувальниці. Наші предки клялися землею, землею бажали добра і так само землею проклинали своїх ворогів. До наших днів серед українців досить поширене стародавнє добре побажання: «Щоб ти ся мав, як свята земля!»

Заплава Дніпра

Золота пшениця України

СИВІ ТУМАНИ КИММЕРІЇ

У середині першого тисячоліття до нашої ери давньогрецький поет Гомер, автор «Іліади» та «Одіссеї», описував давню Україну, відому йому під назвою Кіммерія, як надзвичайно туманну область. Це свідчить, що клімат України в ті часи був набагато більш вологим, ніж нині. Але й у сучасній Україні густі тумани — зовсім не дивина. Найчастіше їх можна спостерігати на Донецькому кряжі. Одного разу там було зафіксовано випадок, коли туманна завіса безперервно утримувалася протягом ста восьми годин.

ВОГОНЬ З НЕБЕС

Грози в Україні постійно трапляються навіть у зимові місяці. Особливо небезпечні вони в степовій зоні: удари блискавок вражають усе, що хоч трохи піднімається над травою або чагарником.

Про грози в народі існує безліч повір'їв. Вважається, наприклад, що під час грози святий Ілля на вогненній колісниці вирушає в нещадну погоню за нечистою силою. Відповідно до народних повір'їв, під час грози не можна ні співати, ні свистіти, не можна ховатися під деревами, особливо під дубом або вербою — у язичників-слов'ян вони вважалися помешканням лісових духів. Вогонь, запалений блискавкою, згідно з традицією, слід гасити тільки козячим молоком.

Блискавка